

N:o 46.

Ank. till Riksd. kansli den 22 april 1902, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändring i dels vissa §§ af lagen om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring den 27 juni 1896, dels 6 § af förordningen om lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875.

Uti en inom Andra Kammaren afgifven, till behandling af lagutskottet hänvisad motion, n:o 30, har herr *J. Johnsson* i Bollnäs hemstält, att Riksdagen måtte för sin del besluta, att §§ 20, 21, 22, 28 och 29 i lagen angående hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring den 27 juni 1896 skola erhålla följande förändrade lydelse:

§ 20.

1 mom. Egare af hemman, hvilket får klyfvas, hafve rätt att af hemmanets egovälde för alltid eller på viss tid afsöndra jord i en eller flera delar, dock, i fråga om upplåtelse på viss tid, med iakttagande af hvad angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd är i lag stadgad.

2 mom. Afsöndring från de under stadgad åborätt upplåtna hemman vare jemväl tillåten, dock ej med annan rätt, än författningarna för besittningen af stamhemmanet föreskrifva.

3 mom. Afsöndring från jord af fideikommisssegenskap må icke annorlunda gälla, än så vidt med lag och fideikommissbref öfverensstämma.

4 mom. Afsöndring må icke ske från nyhemman eller nybyggen å kronans mark, så länge frihetsår derfor åtnjutas eller desamma icke erhållit bestämda områden i skog och mark.

§ 21.

Afhandling rörande jordafsöndring för alltid skall innehålla så noggrann beskrifning å den afsöndrade jordens storlek och läge, att någon osäkerhet derom ej kan uppstå.

§ 22.

1 mom. År af jord, som till afsöndring tillåten är, större andel än som svarar mot en femtedel af hemmanets egovidd för alltid afsöndrad, och vill hemmanets eller lägenhetens egare, att mantal och ränta må lägenheten åsättas, hafve dertill rätt.

2 mom. I sådant fall skall å afsöndringen mantal bestämmas och detsamma från stamhemmanets mantal afräknas.

3 mom. Förslag härutinnan bör, efter derom hos Konungens befallningshafvande gjord anmälan, upprättas af landtmätare och gode män, med ledning af stamhemmanets och den afsöndrade delens kända innehåll i fullgod jord, och varde området å karta utmärkt.

4 mom. I fråga om förrättingens afslutande och utlemnande af handlingar samt angående pröfning och fastställelse deraf, länder till efterrättelse i tillämpliga delar hvad i 19 § om egostyckning är stadgadt.

§ 28.

Tvister angående afsöndring af lägenhet — — — angående dylika afsöndringar från frälse- och skattehemman.

§ 29.

Hvad i denna lag är stadgadt — — — af lägenhetens allmänna utskylder och besvär.

I fråga om jordafsöndring skall hvad om hemman är sagdt jemväl tillämpas å för alltid afsöndrad lägenhet.

Vidare har samme motionär uti en inom nämnda kammare väckt, till lagutskottet äfvenledes öfverlemnad motion, n:o 31, föreslagit, att Riksdagen måtte besluta, att 6 § i förordningen angående lagfart å

fång till fast egendom den 16 juni 1875, sådant detta lagrum lyder enligt lag den 27 juni 1896, skall erhålla följande förändrade lydelse:

6 §.

År lagfart sökt på grund af testamente, dom eller annan handling, som ej vunnit laga kraft, må ansökningen icke bifallas förrän det visas, att handlingen blifvit ståndande.

Har egare af hemman såsom egostyckning upplåtit viss del deraf, må lagfart å sådan upplåtelse ej beviljas förrän egostyckning å hemmanet blifvit faststald.

Lagfart å upplåtelse, hvarigenom jord eller annat från hemman afsöndrats, må ej beviljas, der upplåtelsen ej är med lag öfverensstämmande; skolande vid lagfarts beviljande namn och nummer genom domstolens försorg afsöndringen åsättas.

Till stöd för dessa förslag har motionären anfört följande.

»Om det är obestriddigt, att den drifkraft, som våra vattenfall — använda i industriens tjänst — representera, är af stor betydelse för landets utveckling, så lärer det äfven vara lika obestriddigt, att tillgodogörandet af dessa vattenfall för den enskilde försvåras om icke omöjliggöres genom gällande lagfarts- och jordafsöndringsförordningar, som uppställa stora, ja, ofta oöverstigliga hinder för vinnande af lagfart å förvärf af vattenfall och för dessas användning nödigt vattenområde. Ofta höra vi af utlänningar och jemväl i vår tidningspress uttalas förvåning öfver, att de resurser och den häfstång för utvecklingsmöjligheter i flera riktningar, vårt lands vattenfall erbjuda, blifva i så ringa grad använda och att, om andra land skulle vara i besittning af den rikedom på drifkraft, som dessa, som det synes, lätt åtkomliga vattenfall erbjuda, så skulle för visso dessa land blifva satta i en undantagsställning som stälde dem utom täflan, särskildt på det industriella området.

Gör man emellertid ett försök att tillgodogöra sig någon ringa del af denna obegagnade vattenkraft, så framträda oöfvervinneliga svårigheter, enär med nu gällande bestämmelser för jordafsöndring den trygghet i eganderätten, som beviljad lagfart medför, icke kan vinnas i fråga om vissa vattenfall och jemväl andra jordafsöndringar.

Vid de skiftesförrättningar, som öfvergått byar och hemman inom en stor del af vårt land, hafva de fleste inom skifteslaget befintliga vattenfall undantagits för gemensamt behof och nödigt utmål af oskiftad mark dertill utlagts. Vattenfallet jemte denna mark utgör sålunda en

till skifteslaget hörande samfällighet. Om nu den, som för industrielt ändamål vill göra bruk af ett sådant vattenfall, af samtliga skiftesdelegare förvärfvar eganderätt till vattenfallet med nödig mark af stranden samt derå söker lagfart, så afvisar domstolen ansökningen med åberopande af stadgandet i 6 § kongl. förordningen om lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875, sådan denna lyder enligt lag den 27 juni 1896, att å upplåtelse, hvarigenom jord eller annat från hemman eller lägenhet afsöndrats, må lagfart ej beviljas förr än fastställelse å afsöndringen meddelats. Den, som förmenar, att befast eganderätt till ett vattenfall väl borde, då vederbörlig upplåtelse deraf egt rum, kunna utverkas, och ingifver till Konungens befallningshafvande ansökan om fastställelse å afsöndringen, erinrar sistnämnda myndighet om innehållet af lag angående hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring den 27 juni 1896, som stadgar, att lägenheten först skall skiftas emellan de hemmansdelar, som deruti ega del, på det att omfånget af hvarje hemmansdels område må blifva känt, innan fastställelse å afsöndringen kan meddelas; och då skifte af ett vattenfall emellan 30 å 40, ja, ofta än flere hemmansdelar, hvaraf ett skifteslag kan bestå, gifvetvis icke låter sig så verkställas, att hvarje hemmansdel får sin behöriga andel, så måste man öfvergifva hoppet att kunna förverkliga en närd tanke att tillgodogöra sig obegagnad vattenkraft, enär det är uppenbart, att vattenkraft icke kan tagas i anspråk för industrielt behof, derest icke lagfart å vattenfallet med nödigt jordområde kan erhållas.

Häraf framgår, att våra jord- och vattenafsöndringsförordningar äro så affattade, att de visserligen icke förbjuda afsöndring af vattenfall, som gemensamt tillhöra flere hemman eller skifteslag, men deremot stadga sådana former för eganderättens öfvergång, att dessa lägga oöfverstigliga hinder i vägen för vinnande af stadgad besittningsrätt till öfverlåtelsen.

Är det således en trängande nödvändighet, att i gällande bestämmelser angående lagfart sådana förändringar varda vidtagna, att jordafsöndringar i allmänhet, hvilka till större delen bestå af mindre lägenheter, och i fråga om afsöndring af vattenfall i synnerhet underlättas och kostnaderna för vinnande af lagfart derå nedbringas, så lär det endast kunna vinnas genom sådan ändring af 6 § kongl. förordningen om lagfart den 16 juni 1875, att lagfarten icke göres beroende af Konungens befallningshafvandes fastställelse, och att det åligger häradsrätten att pröfva upplåtelseafhandlingens giltighet.

I äldre jordafsöndringsförordningar hafva särskilda bestämmelser

införts för de olika ändamål, som man afsett att främja, nemligen å ena sidan bestämmelserna om lagfart å köp af fast egendom, och å den andra föreskrifter rörande hemmansklyfning och jordafsöndring, hvilka lagstiftningsbestämmelser ansetts vara af så olikartad natur, att stadgandena i båda dessa ämnen icke borde utan synnerligen tvingande skäl sättas i beroende af hvarandra. Den pröfning, som föregått godkännandet af en skedd afsöndring, har afsett att trygga statens rätt att af stamhemmanet utfå föreskrifna skattebidrag. Således ett rent administrativt ändamål; och 1889 års lagutskott förklarade, på derom gjord framställning af justitieombudsmannen, att det icke kunde vara lämpligt att åt domstolen, som har att genom lagfarten gifva offentlig bekräftelse å lagfartssökandens fång, uppdraga öfvervakandet deraf, att administrativa föreskrifter efterlefvas.

Af detta skäl har lagstiftaren icke ansett giltig anledning föreligga, att i kongl. förordningarne af den 6 augusti 1864 och den 6 augusti 1881 å nyo införa det genom kongl. förordningen den 15 juli 1853 införda, men redan den 12 november 1858 åter upphäfdade förbudet för domstol att, innan afsöndring visats vara af vederbörligen tillsatt nämnd pröfvad och godkänd, derå meddela lagfart; och genom sistnämnda förordning stadgades, att, med upphäfvande af 1853 års förordning, kongl. förordningen af den 19 december 1827 jemte kongl. kungörelserna den 14 november 1829 och den 29 januari 1831 skulle tjena till efterrättelse.

Vi finna häraf, att under tider, då det icke ansågs vara med landets fördel förenligt, att afsöndring af jord på evärdelig besittning finge ega rum till mindre areal än sex tunland, nödig hänsyn dock tagits till de kostnader och den olägenhet, som är förenad med en obligatorisk pröfning af jordafsöndringar, samt att, enligt omförmälda förordningar af åren 1864 och 1881, det finge bero på vederbörande att göra ansökan, om och när frågan borde af Konungens befallningshafvande pröfvas.

På senare tiden deremot har Riksdagen, som aflåtit flera skrivelser till Kongl. Maj:t med underdånig anhållan om vidtagande af åtgärder för underlättande af förvärf af jordlägenheter, hvilka skrivelser föranledt vidlyftiga komitéutredningar, biträdt lagändringar, som dels i hög grad försvåra, dels omöjliggöra upplåtelse af lägenheter. Vilja t. ex. egarne till soldattorp, som åtminstone i vissa orter äro vid storskifte eller laga skifte af oskift mark undantagna och således tillhöra skifteslaget, sälja dessa torp, hvilka numera icke erfordras för det med dem afsedda ändamålet, till den uttjente soldaten eller annan

person, så kan detta icke ske, förrän dessa lägenheter, om än endast innehållande 2 à 3 tunnland i areal, först blifvit skiftade emellan de hemmansdelar, som deruti hafva del, och sedan denna procedur, som gifvetvis kostar flerdubbelt mer, än hvad lägenheten är värd, försiggått, så äro svårigheterna icke dermed undanröjda, enär köparen, för att kunna vinna lagfart, måste ingifva särskild ansökning till Konungens befallningshafvande för hvarje af de hemmansdelar, som i samfälligheten haft del, och dervid foga fullständiga arealuträkningar, hvilka för att anses giltiga skola vara upprättade af vederbörlig landtmätare. Läggas nu härtill kostnaderna, dels för ombud hos Konungens befallningshafvande, dels för lagfarten, samt tages i beräkning den risk köparen äfventyrar genom att under den tid af åratal, frågan kan vara på de administrativa myndigheternas pröfning beroende, säljaren kan belasta lägenheten med gravationer till köparens förfång, så lär häraf vara uppenbart, att de obemedlade och mindre bemedlade icke kunna bestrida de kostnader eller äfventyra den risk, som är förenad med förvärf af jordlägenhet.

Är det således förenadt med stora kostnader och tidsutdrägt att, enligt nu gällande jordafsöndringsförordning, vinna stadgad eganderätt till afsöndrad lägenhet från hemman, som undergått skifte, eller upplåtelse af mark, som vid skifte såsom samfällighet undantagits, så är det förenadt med än större svårighet att afsöndra jord eller lägenhet ifrån hemman, som icke undergått laga skifte, äfven om hemmanets egor äro genom erkända häfdelinier skilda ifrån andra hemmans egor; och att egare af hemman skulle underkasta sig ett skifte, med hvilket dryga kostnader äro förenade, endast för att vinna rätt att afsöndra jord i mindre omfattning, kan icke gerna ifrågasättas, och jordområden, som kunde göras fruktbarande, få således i anledning af de otidsenliga jordafsöndringsbestämmelserna ligga obegagnade.

Att den föreskrifna administrativa pröfningen af afsöndringen skall lända till reda i fråga om eganderätten är svårt att inse, då vid häradsrätterna föras de fastighetsböcker, hvilka äro grundläggande beträffande eganderättens öfvergång i fråga om fast egendom, samt domstolen, oberoende af innehållet af Konungens befallningshafvandes resolution, har till åliggande att pröfva, såväl att afhandling angående lägenhet innehåller tydliga bestämmelser i fråga om läge och gränser för det försålda området, som ock att upplåtelsen egt rum från sådant hemman, hvarifrån afsöndring får ega rum. Uppgift å jordafsöndringar för anteckning i jordeböckerna lär, på sätt som eger rum beträffande hemmans klyfning eller egostyckning, kunna ingifvas af vederbörande

domare, som tillika må hafva till åliggande att föra särskild bilaga till fastighetsboken, deruti jordafsöndringar varda särskildt inregistrerade.

Att en af domstol, med kännedom om de lokala förhållandena i hvarje särskildt fall, utöfvad pröfning angående afhandlingens innehåll skulle vara mindre tillförlitlig än den af Konungens befallningshafvande företagna granskning med ledning endast af äldre affattade kartor, hvilka i allmänhet icke upptaga de föremål å marken, som kunna utgöra gräns för lägenheten, lär ingen kunna med fog påstå, likasom att jordafsöndringar, som lagfarits utan att hafva pröfvats af Konungens befallningshafvande, med afseende å otydlighet angående den afsöndrade jordens läge, storlek och gränser skulle hafva föranledt flere tvister emellan lägenhetens och stamhemmanets egare än de afsöndringar, som blifvit i nu stadgad ordning af Konungens befallninghafvande pröfvade; och lär således denna pröfning, såsom varande endast en formalitet och utan saklig innebörd, men för sökanden kostsam och medförande tidsutdrägt, böra upphöra och öfverflyttas på vederbörande domstol.»

Enligt gällande lagstiftning får afsöndring för alltid af jord från hemmans egovälde omfatta till och med en femtedel af egovidden i en eller flere delar, dock att, om hemmans innehafvare åstundar att för alltid afsöndra mark, som, ensam eller tillsammans med hvad redan kan vara från hemmanet för alltid afsöndradt, utgör mera än en femtedel af dess egoområde, Konungens befallningshafvande må, der omständigheterna dertill föranleda, sådant tillåta. Från hemman, hvarifrån jordafsöndring må ske, må ock afsöndras vattenfall eller annan dylik lägenhet, och gäller om sådan afsöndring i tillämpliga delar hvad i fråga om jordafsöndring är föreskrifvet. Afhandling rörande jordafsöndring för alltid, hvilken handling skall innehålla så noggrann beskrifning å afsöndringens storlek, läge och gränser, att någon osäkerhet derom ej kan uppstå, skall ingifvas till Konungens befallningshafvande, som har att, derest afhandlingen såväl med hänsyn till afsöndringens storlek som ock i öfriga afseenden är med lag öfverensstämmande, meddela fastställelse å afsöndringen samt åsätta lägenheten särskildt namn och nummer. Lagfart å upplåtelse, hvarigenom jord eller annat afsöndrats, får ej beviljas, förrän fastställelse å afsöndringen meddelats.

Genom antagande af de i förevarande motioner framlagda lag-

förslag skulle härutinnan åstadkommas förändringar hufvudsakligen i två hänseenden. Dels skulle nemligen den begränsningen, att afsöndring för alltid icke må, ensam eller tillsammans med förut verkställda afsöndringar, omfatta mera än en femtedel af hemmanets egovidd, upphöra, och dels skulle fastställelse af Konungens befallningshafvande icke längre erfordras, utan vederbörande häradsrätt ega att i samband med lagfartsansökning pröfva, huruvida upplåtelsen vore med lag öfverensstämmande, och, om lagfarten beviljades, åsätta afsöndringen namn och nummer.

Hvad motionären sålunda föreslagit kan utskottet icke tillstyrka. Förenämnda begränsning utaf afsöndrings egovidd i förhållande till hemmanets har som bekant sin grund i hänsynen dertill, att man icke må genom alltför långt drifven afsöndring sätta stamhemmanet ur stånd att fullgöra de efter mantalet utgående allmänna bördor, i hvilka afsöndringarna icke taga någon del. Visserligen har i följd af åtskilliga under senare år vidtagna ändringar i vårt skatteväsende och särskildt genom beslutet om grundskatternas samt rustnings- och roteringsbesvärens afskrifning betydelsen af mantalet såsom beskattningsgrund högst väsentligt inskränkts, men så länge i allt fall fortfarande en del allmänna bördor utgöras efter mantal, synes det icke vara tillrådligt att såsom regel lemna afsöndringsrätten obegränsad. Ifrågavarande begränsning är emellertid, såsom ofvan nämnts, icke ovillkorlig, utan eger Konungens befallningshafvande att, der omständigheterna sådant föranleda, medgifva afsöndring till större del af hemmans egovidd. Det torde därför kunna antagas, att, då skälig anledning till dylik afsöndring förefinnes och densamma icke är förenad med alltför stora olägenheter, tillstånd dertill skall stå att erhålla.

Frågan om, att pröfningen af en afsöndrings laglighet skulle ske i samband med handläggning af lagfartsärendet genom vederbörande häradsrätt, har förut varit föremål för Riksdagens behandling såväl vid antagande af nuvarande lagstiftning i ämnet som ock sedermera, utan att denna fråga dock, hvad landet i dess helhet vidkommer, föranledt någon Riksdagens åtgärd. Det nuvarande förfarandet härutinnan torde ock ega afsevärda företräden från både allmän och enskild synpunkt. Pröfningen af en jordafsöndrings lagenlighet och åsättandet af namn och nummer afse mindre den enskilde sökandens rätt och förmån än det allmännas intresse af stamhemmanets förmåga såsom skatteobjekt samt reda och ordning i eganderättsförhållandena beträffande jordupplåtelser. Då dessa åtgärder alltså äro af hufvudsakligen administrativ natur, torde det ock vara principiellt riktigast, att de äro uppdragna åt

administrativ myndighet. Äfven med hänsyn till jordeboksväsendet torde den nuvarande anordningen vara att föredraga. Det åligger Konungens befallningshafvande att, då jord eller lägenhet för alltid afsöndrats, icke allenast föranstalta, att anteckning härom sker i de å lands- och häradskrifvarekontoren förvarade exemplaren af kronans jordebok, utan äfven inberätta förhållandet till kammarkollegium. Om pröfningen skulle uppdragas åt domstol, måste bestämmelse meddelas om skyldighet för domstolen att fullgöra hvad härutinnan nu åligger Konungens befallningshafvande. Den ökade omgång, som häraf blefve en följd, skulle otvifvelaktigt i viss mån försvåra handhavandet af det redan förut ganska invecklade jordeboksväsendet.

Afsöndringsegarnes intressen torde likaledes vara ganska väl tillgodosedda genom dylika ärendens handläggning hos Konungens befallningshafvande. Som bekant, har på framställning af Riksdagen genom kongl. cirkulär den 27 juni 1896 förordnats, att, när vid handläggning af fråga om fastställelse af jordafsöndring erfordras upplysning eller yttrande från annan embetsmyndighet, Konungens befallningshafvande har att å embetets vägnar infordra dylika upplysningar eller yttranden, hvilka det i följd häraf åligger vederbörande myndighet att utan lösen tillhandahålla. I samma syfte är föreskrifvet, att frihet från stämpel eger rum i mål angående fastställelse å afsöndring af jord, vattenfall, fiske eller annan lägenhet. Kostnaderna för att erhålla Konungens befallningshafvandes fastställelse å afsöndring äro alltså mycket begränsade, och äfven i öfrigt är denna angelägenhet för sökanden underlättad, derigenom att Konungens befallningshafvande å embetets vägnar ombesörjer införskaffande från vederbörande myndigheter af upplysningar, som äro behöfliga för sådana ärendens afgörande. Arbetssättet hos Konungens befallningshafvande innebär dessutom en fördel, i det att, om något brister i ansökningshandlingarne, sökanden kan när som helst utan vidare tidsförlust få fullständiga desamma. Skulle deremot pröfningen utaf afsöndringen ske vid häradsrätten i sammanhang med lagfartsansökning, torde sådant i många fall komma att för sökanden medföra såväl större utgifter som äfven andra olägenheter. Då nemligen häradsrätten i fråga om tillsyn derå, att afsöndringen vore med lag öfverensstämmande samt till läge och gränser noggrant angifven, skulle hafva samma skyldighet som Konungens befallningshafvande, komme det att åligga sökanden att tillhandahålla antingen kartor och landtmäterihandlingar rörande hemmanet, hvilka han ofta icke skulle kunna utan kostnad och svårighet anskaffa, eller ock särskildt, af landt-

mätare utfärdadt bevis, som det knappast skulle kunna åläggas nämnde tjänstemän att utan lösen meddela. Ofta nog skulle säkerligen den utredning i ämnet, som vid ansökningen förebragtes, icke befinnas så tillfyllestgörande, att frågan kunde, liksom lagfartsärenden i allmänhet, afgöras vid ett rättegångstillfälle, och då uppskof sålunda blefve erforderligt, skulle häraf föranledas tidsutdrägt samt ökade kostnader för protokollslösen, inställelse vid rätten m. m.

Utskottet, som alltså icke kan förorda bifall till de af motionären framlagda lagförslag, har emellertid funnit syftet af hans framställning ganska behjertansvärdt, fastän detsamma icke kan vinnas på den väg han föreslagit. Af berörda framställning synes nemligen framgå, att motionären hufvudsakligen åsyftar att bidra till undanrödjande af de svårigheter, som enligt nuvarande bestämmelser äro förenade med att erhålla medelst lagfart bekräftad eganderätt till afsöndringar, hvilka afse antingen hemman, som icke undergått laga skifte, eller lägenheter, som vid skifte blifvit för gemensamt behof afsatta. Det låter sig icke förneka, att gällande bestämmelser om jordafsöndring mången gång lägga hinder i vägen för betryggad upplåtelse af jord eller andra lägenheter under förhållanden, då det vore önskvärdt, att sådan upplåtelse kunde komma till stånd. Odlingens utbredande torde härigenom icke sällan försvåras, och särskildt är det, såsom motionären framhållit, för utvecklingen af vårt lands industri ganska hinderligt, att förvärf af stadgad eganderätt till vattenfall jemte lämpligt utmål ofta är förbundet med nästan oöfvervinneliga svårigheter. Anledning torde därför icke saknas att för de fall, då gällande bestämmelser i ämnet af ofvan angifna skäl medföra olägenheter i tillämpningen, ifrågasätta meddelandet af särskilda föreskrifter, genom hvilka såväl allmänna som enskilda intressen blefve bättre tillgodosedda. En sådan lagstiftning skulle i synnerhet för de nordligare delarne af vårt land, der stora trakter ännu icke undergått skifte och sannolikt ej heller under en lång framtid torde blifva föremål för sådan åtgärd, blifva af stort värde, men torde äfven för mellersta och södra Sverige icke komma att sakna betydelse.

Under åberopande af hvad sålunda anförts, hemställer utskottet,

1:o) att förenämnda motion n:o 30 icke må föranleda till annan Riksdagens åtgärd, än att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, att Kongl. Maj:t täcktes taga under öfvervägande, huruvida och i hvad mån undantagsbestämmelser från gällande lagstiftning

rörande jordafsöndring lämpligen kunna meddelas i syfte att bereda möjlighet att erhålla fastställelse på afsöndringar, dels i fråga om hemman, som, utan att hafva varit föremål för laga skifte, hafva egor gemensamma med annat hemman, och dels beträffande sådana lägenheter, i synnerhet vattenfall jemte tillhörande utmål, som vid skifte blifvit afsatta för skiftesdelegarnes gemensamma behof, samt derefter förelägga Riksdagen förslag till de lagbestämmelser, hvartill förhållandena kunna föranleda; och

2:o) att motionen n:o 31 icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 22 april 1902.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Herrar *Almgren* och *F. Andersson* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
